

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino
Lugduni, M. DC. LXXX.**

62. An sit licitum Mercatoribus dicere petenti mutuo centum nolumus tibi tantam pecuniam mutuo dare, sed mutuabimus 50. & si volueris totidem, dabimus in mercibus vel etiam totum, quod mutuo petis ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

RESOL. LXII.

An sit licitum mercatoribus dicere petenti mutuo centum, nolumus tibi tantam pecuniam dare, sed mutuabimur 30. & si volueris totidem dabimus in mercibus, vel etiam totum, quod mutuo petis ad summum pretium ad creditum?

At an seclusa obligatione, ut illas merces sibi reuendat, liceat mutuari, sicut & aliis emere illas vili pretio aliorum, &c? Ex p.1. tr.8. Ref. 33.

Sup. hoc sup. §. 1.
in Ref. 17.
§. ult. ad med-
dium.

Sup. hoc in
duab. Refol.
seqq.

Affirmatiue respondet Salas *tr. de vsu. dub. 17.* n. 1. qui citat multos alios. Et ita nouissime docuit P. Ioannes de la Cruz *in diff. consciencie. part. 1. precept. 7. q. 5. dub. 2. concl. 1.* vbi sic asserit: [Vt est mutuum obligando mutuatarium, vt dimidium mutuum accipiat in mercibus. Secus, si sit sine obligatione, dicendo, se nolle mutuari tantam pecuniam; sed, quodd accipiat mutuarius, si velit, aliquid in mercibus, tunc non erit vsura, efficiat mutuum mutuatarium venditum vilius illas. Et licet mutans non possit obligare mutuatarium, vt illas merces sibi reuendat; tamen seclusa hac obligatione, licet mutuari, sicut & aliis, emere illas vili pretio aliorum: quia idem est pretium iustum respectu omnium emptorum.] Ita ille, & satis quidem probabiliter: quia, si alter eandem merces emeret infimo pretio, pecunia numerata, nullam committeret iniustitiam. Ergo, neque ipse mercator, qui prius eas vendidit: non enim factus est deterioris conditionis ad emendum, per hoc, quodd vendiderit illas merces. Suppono tamen, mercatorem in pactum hoc non deduxisse. Itaque puto, hanc sententiam esse in praxi probabilissimam.

RESOL. LXIII.

Virum sit licitum vendere res credita pecunia pretio rigorofo, & postea illas statim emere numerata pecunia pretio infimo, vel medio?

Et quid, si venditor iniret pactum cum emptore, ut rem emptam iterum sibi vendat infimo, vel medio pretio? Ex p.1. tr.8. Ref. 20.

Sup. hoc in
Ref. preter-
rit. ante me-
diu. vers. Et
licet. & lege
aliam §. eius
not. 1. & Re-
fol. seq.

Pro conten-
to in hoc §.
in Ref. seq. in
fin. §. Nec
valet.

Respondeo affirmatiue cum Homobono de Bonis *in exam. Eccles. p. 2. tr. 9. c. 3. q. 5.* Layman *in Theol. mor. lib. 3. sect. 5. tract. 4. c. 16. n. 16.* Lessio *libro 2. c. 21. dub. 16. n. 130.* Reginaldo *lib. 2. §. n. 296.* Toletio *lib. 5. cap. 31. n. 30.* Sala *tract. de empt. & vend. dub. 37. n. 2.* Nauarra *de restit. lib. 3. c. 2. n. 17.* Rebello *lib. 9. q. 7. n. 7.* & aliis. Quia in tali venditione, & emptione res venditur, & emitur iusto pretio. Et go, &c.

2. Limitanda est tamen supradicta sententia, vt non procedat, si venditor iniret pactum cum emptore, vt rem emptam iterum sibi vendat infimo, vel medio pretio. Vide Mollesium *in summ. tom. 2. tract. 1. c. 5. n. 1.* Molinam *de inst. tom. 2. disp. 3. 16. n. 2.* & Doctores citatos. Sed de hac questione iterum redibit sermo.

RESOL. LXIV.

Solent mercatores aliquando non mutuari indigenti, sed ei credito merces offerre, & vendere summo pretio, vt ille eas vendat numerata pecunia, cui voluerit, sed emptor statim illas offert ipsis mercatoribus, qui easdem merces emunt pecunia numerata pretio medio, vel infimo, qui contractus Hispanice vocatur Mohatra, Italice Stocco queritur an sit licitus?

Et deducitur quid mercator non potest ad hoc cogere il-

lum, nec pactum explicatum, aut implicitum adhibere.
Ex p.1. tr.8. Ref. 58.

Medina *lib. 1. summ. c. 14. §. 23.* & D. Antoninus *p. 3. tit. 8. c. 4. §. 4.* existimant esse iniustum, & palliatam vsuram, quando idem redimit. Nam hic contractus, recte consideratus, mutuum reuera est, & cum vsura. Quid enim aliud est, Petrum mercatorem vendere Ioanni merces pretio, vt 100. soluendas in fine anni, & statim postea easdem emere pecunia numerata pretio, vt 90. quam dedisse illi mutuo 90. recipienda in fine anni cum lucro vt 10. Qui contractus reuera est mutuum, & cum vsura. Hinc omnes prudentes, eo audito, illum statim condemnant, & mercatorem ita vendentem, ac reementem, iniquum iudicant, & in legibus Castellae, vt notat Rebello *p. 2. lib. 9. q. 7. n. 7.* sub grauissimis pœnis prohibetur contractus iste.

2. Sed verius alij existimant, contractum istum non esse iniquum, nec damnandum, si duplex in eo reperitur conditio. Prior est, vt seruetur semper iustum pretium: nam, cum merces huiusmodi certum pretium à lege illis impositum non habeant, sed iustum illarum pretium sit, quo venduntur communi vsu forti, quod, vt patet, habet latitudinem; si mercator, neque cum carius vendit, latitudinem illam excedat; neque, cum vilius emit, ab eadem latitudine deficiat, seruat vtique priorem conditionem in hoc contractu debitam. Altera conditio est, vt tollatur omne scandalum, explicando, in tali contractu nullam esse iniquitatem, cum nec pretium rigidum, in quo vendit, excedat latitudinem iusti pretij, nec ab illa deficiat pretium infimum, in quo emit. Sic Nauarrus *c. 23. n. 91.* Petrus à Nauarra *lib. 3. c. 2. num. 170.* Homobonus *in exam. Eccles. p. 2. tr. 9. c. 3. q. 4.* Regius *in suis resol. cas. 14. & 34.* Summa Corona *p. 2. c. 8. n. 9.* & Lessius *lib. 2. c. 21. dub. 16. n. 130.*

3. Nec valet dicere, quodd idem sit emptor, qui ante erat venditor: nam, vt ait Lessius, si alius poterat illo pretio emere, cur non mercator, qui vendidit, in eo beneficium in hoc alteri præstari videtur, dum liberatur emptor à quærendis aliis, & à sumptibus in proxenetis faciendis. Non tamen potest illum ad hoc cogere, nec pactum implicitum, aut explicatum de hoc adhibere, vt notat Grassus *p. 1. lib. 2. c. 109. n. 4.* & Bonacina *de con- tract. disp. 3. q. 2. punct. 3. n. 20.*

4. Addunt aliqui, quodd vt hæc venditio ab iniustitia, & vsura immunis sit, non debet fieri intentione principali reemendi viliiori pretio, ita vt sine spe illius lucti, non esset creditò mercator venditurus. Sic Molina *tom. 2. disp. 3. 10.* Angelus *v. vsura. n. 60.* Lopez *lib. 1. de contr. c. 34.* Vega *in sum. tom. 2. c. 131. cas. 62.* Azorius *p. 3. lib. 8. c. 11.* & alij.

5. Sed mihi placet opinio Ioannis Salae *in tract. de empt. & vend. dub. 37. n. 4.* qui improbat hanc conditionem. Et ratio est: quia, vbi nihil ultra sortem deducitur in pactum, nec speratur, vt pretium, aut debitum de iustitia pro mutuo; nulla est vsura, si auctarium principaliter, seu minus principaliter intendatur, vt vult Molina *tom. 2. disp. 305.* Valentia *tom. 3. disp. 5. q. 21. punct. 1.* Nauarra *de rest. lib. 3. cap. 1. dub. 2. n. 190.* & idem Salas *tract. de vsuris. dub. 5. n. 5.* Ergo, &c.

6. Respondendo igitur ad quæsitum, dico, talem contractum non esse illicitum, etiamsi mercator tali intentione vendat illas merces, & postea per se, vel per alios emat illas; modò non adsit scandalum; neque pactum explicatum, vel implicitum de retrouendendo interueniat; & modò intra limites iusti pretij consistat; ita vt quando vendit creditò, non excedat pretium summum; & quando emit numerata pecunia, non excedat iustum infimum. Salua, &c.

RESOL.